

Alfred Majewski

Profesor dr Pietrò Gazzola - doktor
honoris causa Politechniki
Krakowskiej

Ochrona Zabytków 27/2 (105), 89-92

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W dniu 18 września 1972 r. w auli wielkiej Collegium Maius w Krakowie odbyła się uroczystość nadania przez Politechnikę Krakowską tytułu doktora honoris causa prof. drowi Pietro Gazzoli, przewodniczącemu Światowej Rady Ochrony Zabytków ICOMOS na wniosek Instytutu Historii Architektury i Konserwacji Zabytków. Poniżej drukujemy przemówienie promotora oraz wykład promocyjny nowego doktora honoris causa.

On September 18, 1972 at the Technical University of Cracow a solemn ceremony was held of conferring the doctor's (hon.c) degree to Professor Dr. Pietro Gazzola, the President of ICOMOS. Below are given the brief summaries of a speech made on that opportunity by the promoter and of inaugural lecture delivered by the newly promoted Doctor.

ALFRED MAJEWSKI

PROFESOR DR PIETRÒ GAZZOLA — DOKTOR HONORIS CAUSA POLITECHNIKI KRAKOWSKIEJ

Profesor dr Pietro Gazzola urodził się w Piacenzie, położonej między Emilią i Lombardią, krainie, której kultura zachodnia zawdzięcza tak wspaniałe pomniki architektury romańskiej o światowej sławie. Po ukończeniu szkoły średniej klasycznej zapisuje się na Wydział Architektury Politechniki Mediolańskiej i w 1932 r. uzyskuje dyplom. Dla pogłębienia wiedzy po-

dejmuje studia i uzyskuje drugi dyplom, na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Mediolańskiego, po czym kończy specjalistyczne studium paleografii i dyplomatyki w Państwowym Archiwum w Mediolanie.

W 1935 r. wstępuje do Zarządu Ochrony Zabytków, gdzie po czterech latach dochodzi do szczy-

tu kariery: w wieku 29 lat jest najmłodszym konserwatorem zabytków we Włoszech.

Z Politechniką Mediolańską związany jest aż do 1939 r., kiedy opuszcza ukochaną przez siebie Lombardię, aby podjąć działalność na nowym terenie, powołany do zorganizowania Urzędu Ochrony Zabytków Sycylii Wschodniej w Katanii; na czele tej placówki stoi do 1941 r. Następnie obejmuje stanowisko Głównego Inspektora Zabytków Włoskich i równocześnie kontynuuje swą działalność na terenie Werony.

Pełniąc wymienione wyżej funkcje, profesor Gazzola rozwinął szeroką działalność naukową i konserwatorską na terenie Italii, a szczególnie w Lombardii: w Mediolanie, Pawii, Treviso, Cremonie, Como, Varese, Bergamo, Weronie, Mantui, Sabbionecie oraz na Sycylii w miejscowościach: Enna, Katania, Syrakuzy, Taormina, Acicastello, Messyna, Noto, Caltagirone. Do najznacześniejszych prac konserwatorskich zrealizowanych przez profesora Gazzolę należy zaliczyć konserwację północnej fasady pałacu Viscontich w Mediolanie, projekt konserwatorski wieży-dzwonnicy w Vibaldone, odnowienie kaplicy Bonainto w Katanii, kościoła S. Luca w Lentini, odnowienie Casa del Mantegna w Mantui, pałacu książęcego w Mantui, palazzo Borromeo w Mediolanie, konserwację uszkodzonej przez bomby Areny w Weronie, znakomitą rekonstrukcję mostu Scaligerów Castelvechio w Weronie, odnowienie pałacu Giardino w Sabbionecie, mostu della Pietra w Weronie, konserwację ruin fortyfikacji mostu Viscontich w Borghetto (Weronia), teatru w Sabbionecie oraz konserwatorskie opracowanie całości miasta Sabbioneta.

W 1942 r. jako wolny docent prowadzi wykłady z charakterystyki stylistycznej i konstrukcyjnej architektury zabytkowej oraz w 1957 r. z konserwacji zabytków, zaś w 1959 r. wygrywa konkurs na stanowisko kierownika katedry konserwacji zabytków na Uniwersytecie Florenckim.

Od 1961 r. jest profesorem na Międzynarodowym Podyplomowym Studium Konserwacji Zabytków przy Uniwersytecie Rzymskim; członkiem Rady Naukowej tej instytucji, zorganizowanej pod patronatem UNESCO.

W trakcie swej działalności dydaktycznej zapraszany był wielokrotnie przez wiele uniwersytetów krajowych i zagranicznych, między innymi do Lizbony, Helsinek, Madrytu, Barcelony, Lovanium, Ankary, a także do Polski — na Uniwersytet Warszawski. Uniwersytet w Meksyku powierzył mu zorganizowanie podyplomowego studium konserwacji zabytków i zespołów zabytkowych. W bieżącym roku uniwersytet w Salonikach nadał mu tytuł doktora honoris causa.

Na bogaty dorobek naukowy profesora Gazzoli, obejmujący rozległą tematykę z zakresu historii sztuki, architektury, ochrony zabytków, składa się 175 pozycji, nie sposób więc wyliczyć wszystkich. Są wśród nich poważne opracowania, jak *Il ponte di Castelvecchio*, *La porte San Zenò — La Bible des Pauvres*, *Ponti Romani*, *Michele Sanmicheli Architetto Veronese del cinquecento*, *The past in the future*, liczne artykuły, przedmowy do wielu dzieł itp.

W Italii terenem jego działalności są liczne instytucje: jest członkiem Rady Mediolańskiego Triennale, Włoskiego Instytutu Urbanistyki, Towarzystwa Ville Venete w Wenecji, Ośrodka Andrea Palladio w Vicenzy, Międzynarodowego Komitetu dla Ratowania Zabytków Wenecji i wielu innych. Jest członkiem licznych instytucji kulturalnych i akademii; najważniejsza to Accademia S. Luca, której członkiem jest od 1963 r.

Szeroka działalność profesora Gazzoli obejmuje także prace z dziedziny urbanistyki i muzeografii. W uznaniu licznych zasług był on wielokrotnie odznaczony — lista jego odznaczeń obejmuje między innymi: Złoty Medal Zasługi dla Kultury Włoskiej, Medal National Park Service Washington, Wielki Medal Stowarzyszenia Miłośników Zamków Hiszpańskich; posiada tytuł Oficera Wielkiego Orderu Republiki Włoskiej, Komandora Orderu Grzegorza Wielkiego (Watykan); Honorowego Członka Towarzystwa Architektów Konserwatorów (Paryż) i wiele innych.

Na terenie międzynarodowym godna podkreślenia jest naukowa i konserwatorska działalność profesora Gazzoli w dziedzinie zamków. Jest on założycielem Rady Naukowej Międzynarodowego Instytutu Zamków Historycznych IBI, którego przewodniczącym jest od założenia, czyli od 1956 r., aż po dziś dzień, dyrektorem Biuletynu IBI, założycielem Włoskiego Instytutu Zamków oraz założycielem i kierownikiem włoskiego czasopisma „Castellum”.

Ceniona działalność profesora Gazzoli przejawia się na terenie najpoważniejszych organizacji międzynarodowych, jak ONZ (w zakresie problemów środowiska), Rada Europejska, w której jest członkiem Prezydium, Międzynarodowa Rada Ochrony Zabytków ICOMOS, jest ekspertem UNESCO do spraw architektury, archeologii i zespołów zabytkowych i historycznych i w tym charakterze powoływany był wielokrotnie do udziału w najpoważniejszych misjach, spośród których trzeba wymienić:

- 1) w Egipcie — ratowanie zabytków Nubii w związku z budową tamy w Assuanie,
- 2) w Egipcie — ratowanie świątyni Abu Simbel,
- 3) w Luksemburgu — ochrona zabytkowego miasta Echternach,

- 4) w Iraku — konserwacja zabytków Ktezyfonu i zikkuratu Aquakuf,
- 5) w Afganistanie — rewaloryzacja doliny Bamyian,
- 6) na Cyprze — konserwacja zabytków z epoki wojen krzyżowych,
- 7) w Peru — konserwacja miast w okręgu Libertad i problem ratowania rezerwatu archeologicznego Machu Pichu.

Profesor Gazzola był inicjatorem i organizatorem wielkiego Kongresu Międzynarodowego Architektów i Konserwatorów w Wenecji w 1964 r., gdzie pełnił funkcję Sekretarza Generalnego. Na kongresie tym skodyfikowane zostały współczesne zasady konserwacji zabytków w formie tzw. Karty Weneckiej, która swe powstanie zawdzięcza w dużej mierze profesorowi Gazzoli.

Jest on także prezydentem Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków ICOMOS od chwili jej utworzenia w 1965 r. w Krakowie, na Zamku Królewskim na Wawelu, a następnie ponownie wybrany prezydentem na II Kongresie w Oksfordzie oraz w 1972 roku na III Zebraniu Generalnym ICOMOS-u w Budapeszcie.

Jest on również założycielem i członkiem Komitetu Redakcyjnego oficjalnego czasopisma ICOMOS-u „Monumentum”.

ICOMOS zrzesza specjalistów z całego świata dla koordynacji prac i wysiłków w dziedzinie wykorzystania i ożywienia dóbr kultury całej ludzkości. Działalność tej organizacji znana jest dobrze większości zebranych; wystarczy przypomnieć, że obejmuje ona całokształt problemów rewitalizacji miast zabytkowych i ochronę dziedzictwa kultury duchowej i materialnej. W najbliższych tylko miesiącach projektowane są zebrania: w Meksyku na temat rewitalizacji miejscowości zabytkowych w pobliżu wielkich miast, w Iranie — na temat konserwacji budowli z cegły niepalonej, w Belgii — na temat konserwacji kamieniarki w związku z niszczącym działaniem zanieczyszczeń powietrza i wody, itd. Profesor Gazzola bierze czynny udział w tej działalności.

Jest on poza tym członkiem wielu innych organizacji międzynarodowych, w Nowym Jorku, Londynie, Massachusetts, Pradze czeskiej i wielu innych.

W szerokiej działalności profesora Gazzoli znalazło się też miejsce na udział w opracowaniu pod egidą UNESCO międzynarodowej konwen-

cji o ochronie dóbr kultury w razie konfliktu zbrojnego.

Długoletnią działalność profesora Gazzoli cechuje ogromna energia i inicjatywa, oparta na głębokiej wierze w możliwość współzycia między narodami na arenie kulturalnej. Te kontakty kulturalne otwierają drogę do zbliżenia międzynarodowego i służą w ten sposób sprawie pokoju i braterstwa. W ciągu siedmiu lat prezydentury ICOMOS-u zainicjował profesor Gazzola nową metodologię pracy w zakresie kontaktów kulturalnych, organizując konferencje okrągłego stołu i zebrania na różnorodnych odcinkach studiów i badań, będących przejawem aktywnej działalności w obronie spuścizny kulturalnej. Godne podziwu jest żarliwe zaangażowanie profesora Gazzoli w sprawę poszanowania i ochrony dziedzictwa zabytkowego. W tej działalności celem jest dla niego harmonijna integracja i pogodzenie koniecznych potrzeb dnia dzisiejszego z szacunkiem i ochroną najistotniejszych wartości dziedzictwa kultury przekazanego nam przez przodków, a które my z kolei mamy obowiązek przekazać następnym pokoleniom.

Profesor Gazzola jest długoletnim przyjacielem Polski. Przebywał w Polsce kilkakrotnie, między innymi jako doradca w sprawie rekonstrukcji zamku w Malborku. Zna dobrze pomniki naszej architektury i kultury, nasze problemy i nasz naród.

To on właśnie doceniając ogromny wysiłek, jaki Polska zrobiła bezpośrednio po II wojnie światowej w zakresie ochrony dóbr kultury, zaproponował na Kongresie Weneckim w 1964 r., aby pierwsze zebranie konstytucyjne, mające powołać do życia Międzynarodową Radę Ochrony Zabytków ICOMOS, odbyło się w Polsce — w Warszawie i Krakowie. Był to dowód międzynarodowego uznania dla osiągnięć Polski w dziedzinie ochrony dóbr kultury. W Krakowie, w Sali Senatorskiej na Wawelu powstała organizacja o światowym zasięgu i ogromnym znaczeniu dla kultury całej ludzkości.

W uznaniu wielkich osiągnięć i zasług profesora Gazzoli, zarówno na terenie własnego kraju, jak i na szerokiej arenie międzynarodowej, oceniając jego wypróbowaną i szczerą przyjaźń, jaką zawsze dla Polski okazywał, Rada Naukowa Instytutu Historii Architektury i Konserwacji Zabytków przedstawiła rektorowi i senatorowi naszej uczelni wniosek o nadanie profesorowi doktorowi Piotro Gazzoli doktoratu honoris causa Politechniki Krakowskiej.

prof. dr Alfred Majewski
Politechnika Krakowska

**PROFESSOR DR. PIETRÒ GAZZOLA AWARDED WITH THE DOCTOR'S (HON. C.)
DEGREE AT THE TECHNICAL UNIVERSITY, CRACOW, POLAND**

(A BRIEF SUMMARY OF A SPEECH DELIVERED BY HIS PROMOTER)

Professor Dr. Pietrò Gazzola, one of the world's outstanding experts in the field of preservation of cultural property and heritage is active in this range as long as from 1932. In 1939—41 he has organized and headed a government agency responsible for protection of historic monuments of the Eastern Sicily, Catania and later was offered with a position of the Chief Inspector of Historic Monuments in Italy. Among his most successful achievements are to be listed the restoration of the north façade of Visconti Palace, Milan, the renovation of Casa del Mantegna, Mantua, that of Palazzo Borromeo at Milan, restoration of the stone-built bridges in Verona and Borghetto as well as the plan of conservation prepared for the town of Sabbioneta. His scientific oeuvre comprises 175 printed publications.

Professor Gazzola devotes much of his time to vocational activities in numerous Italian and foreign organizations, among them the UNO, where he is dealing with problems of the man's natural environment, being an UNESCO expert in problems of cultural heritage. It is Professor Gazzola who together with many other prominent specialists is to be named as promoter and co-author of the revised version of

„Venetian Chart" giving the outlines of modern art of conservation. Starting from 1965 up he performs the duties of the President of ICOMOS.

All his activities are characteristic of immense contributions of his personal energy and initiative who are both supported by his deep conviction that there are real possibilities of international co-operation in the field of culture.

It is a long time already that Professor P. Gazzola is seriously interested in historic monuments of Poland and he highly appreciates the Polish achievements and experiences that have been gained in protection of cultural property after destructions and losses brought by the World War II.

As an expression of their respect for all achievements and merits of Professor P. Gazzola and also for his friendly feelings toward our country the Scientific Council acting at the Institute of History of Architecture and Conservation submitted to the Rector and Senate of the Cracow Technical University a proposal to confer him the doctor's (honoris causa) degree of that University.